

Sygn. akt II Ca 314/16

## POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Paweł Hochman (spr.)
Sędziowie:	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Paweł Lasoń
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 maja 2016 roku

sprawy z wniosku A. S.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 9 marca 2016 roku, sygn. akt I Ns 1051/14

**postanawia:** oddalić apelację i zasądzić od wnioskodawczynie A. S. na rzecz uczestnika postępowania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Paweł Hochman

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Paweł Lasoń

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt: II Ca 314/16

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym orzeczeniem z dnia 9 marca 2016 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim, w sprawie I Ns 1051/14, oddalił wniosek A. S. z udziałem (...) Spółka Akcyjna w L. o ustanowienie służebności przesyłu, nie obciążył stron kosztami poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatków na opinie biegłych i ustalił, że strony ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego.

Wnioskodawczyni A. S. jest właścicielem nieruchomości położonej w P., stanowiącej działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...), dla której Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...).

Na powyższej nieruchomości znajdują się urządzenia elektroenergetyczne w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej (...) kV wraz ze słupem energetycznym, stanowiące własność uczestnika (...) S.A.” z siedzibą w L..

Odbiór techniczny po remoncie w/w linii elektroenergetycznej został zakończony w dniu 31 marca 1969 r.

Zarządzeniem numer (...) Naczelnego Dyrektora (...) z dnia 12 sierpnia 1975 r. w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego Państwa w związku z ustawą z dnia 28 maja 1975 r. o dwustopniowym podziale administracji Państwa oraz zmianie ustawy o radach narodowych zmieniono nazwę Zakład (...) na Zakład (...). Ustalono także, że Zakłady (...), tj. m. in. Zakład (...) z siedzibą w Ł. obejmuje obszary województw: (...), (...) i (...).

Zarządzeniem numer (...) Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. wymienionemu przedsiębiorstwu przydzielone zostały składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w W..

Z dniem 12 lipca 1993 r. nastąpiło przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego (...) w Ł. w spółkę akcyjną o nazwie Zakład (...) Spółka Akcyjna, na której rzecz nastąpiło przeniesienie składników mienia przedsiębiorstwa państwowego.

Zakład (...) Spółka Akcyjna wpisany został do rejestru przedsiębiorców w dniu 15 grudnia 2008 r.

W dniu 31 sierpnia 2010 r. majątek Zakładu (...) Spółka Akcyjna w wyniku przejęcia objął uczestnik.

Pracownicy (...) S.A.” z siedzibą w L. wykonują okresowe oględziny tej linii energetycznej – co 5 lat i w zależności od potrzeb prace naprawcze, przycinkę gałęzi drzew, usuwanie awarii. Oględziny dokonywane są wzrokowo. Ostatnie oględziny tej linii były w 2012 r. Ta linia energetyczna jest czynna.

Powierzchnia zajmowana przez napowietrzną linię elektroenergetyczną (...) kV wraz ze słupem energetycznym wynosi 0,0522 hektara.

Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu wynosi 40.938,00 zł.

Pełnomocnik wnioskodawczyni wystąpił do uczestnika o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu. Wezwanie to okazało się bezskuteczne.

Sąd Rejonowy zważył, iż wniosek w niniejszej sprawie należało oddalić, ze względu na skutecznie podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Podstawę prawną wniosku w zakresie ustanowienia służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem stanowi art. 305<sup>2</sup> § 2 k.c., zgodnie z treścią którego, jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

W niniejszej sprawie z analizy całości zgromadzonego materiału dowodowego wynikało, że na nieruchomości położonej w P., stanowiącej działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...), dla której Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), będącej własnością wnioskodawczyni A. S. ( uprzednio P. ) znajdują się urządzenia elektroenergetyczne w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej (...) kV wraz ze słupem energetycznym, stanowiące własność uczestnika (...) S.A.” z siedzibą w L..

Uczestnik postępowania (...) S.A.” z siedzibą w L. podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Zgodnie z treścią art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio.

Przed wszystkim trwałym i widocznym urządzeniem, o którym mowa w art. 292 k.c., jest budynek znajdujący się na cudzej nieruchomości ( w świetle przepisów k.c. budynek jest rodzajem urządzenia ). Urządzenie powinno być „widoczne”, a zatem jego istnienie musi być dostrzegalne. Oznacza to, że chodzi o takie przedmioty, które znajdują się na nieruchomości ( choć niekoniecznie muszą stanowić jej części składowe ).

Posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze ( zasiedzenie ) – art. 172 § 1 k.c.

Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze ( art. 172 § 2 k.c. ).

Jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści ( art. 176 § 1 k.c. ).

Domniemywa się ciągłość posiadania. Niemożność posiadania wywołana przez przeszkodę przemijającą nie przerywa posiadania ( art. 340 k.c. ).

Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności ( art. 352 § 1 k.c. ). Do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy ( art. 352 § 2 k.c. ).

W nauce prawa podkreśla się, że zasiedzenie następuje po łącznym wystąpieniu następujących okoliczności: nieprzerwanego posiadania samoistnego rzeczy oraz upływu odpowiedniego terminu ( 20 lub 30 lat ). W odróżnieniu od regulacji dotyczącej nieruchomości, dobra wiara posiadacza nie stanowi przesłanki zasiedzenia, ma natomiast wpływ na długość wymaganego terminu posiadania samoistnego ( vide: K. Gołębiowski [w:] Kodeks cywilny, Komentarz, pod red. E. Gniewek., P. Machnikowskiego, Wyd. 6, Warszawa 2014 ).

Posiadanie ma charakter posiadania samoistnego, jeżeli posiadacz włada rzeczą „jak właściciel” ( art. 336 k.c. ). Posiadacz wykonuje zatem faktycznie uprawnienia składające się na treść prawa własności, stąd też posiadanie takie zwane jest również właścicielskim. O tym, czy posiadanie ma charakter posiadania samoistnego, decydują okoliczności faktyczne o charakterze przede wszystkim zewnętrznym ( zachowanie się posiadacza względem przedmiotu posiadania dostrzegalne dla innych osób ). W pewnym stopniu znaczenie ma także wola posiadacza. Posiadacz powinien swoim zachowaniem manifestować samodzielny, rzeczywisty i niezależny od woli innej osoby stan władztwa nad rzeczą. Jednakże nawet nieefektywne wykonywanie władztwa nie powoduje utraty posiadania, gdyż dla istnienia posiadania nie jest konieczne rzeczywiste korzystanie z rzeczy, lecz sama możliwość takiego korzystania. Także wymaganie zgody właściwego organu ze względu na interes publiczny na wykonanie pewnych czynności wobec rzeczy nie wyłącza kwalifikacji władztwa nad nią jako posiadania” ( vide: E. Skowrońska-Bocian, M. Warciński [w:] Kodeks cywilny, Komentarz T. 1, pod red. K. Pietrzykowskiego. Wyd. 8, Warszawa 2015 ).

Domniemywa się, że ten, kto rzeczą faktycznie włada, jest posiadaczem samoistnym ( art. 339 k.c. ).

W wyroku z dnia 22 października 2015 r. ( sygn. akt I ACa 529/15 ) Sąd Apelacyjny w Białymstoku stwierdził, że „władanie rzeczą jak właściciel jest zasadniczym elementem posiadania prowadzącego do zasiedzenia. O posiadaniu

samoistnym nie świadczy sama tylko długotrwałość posiadania, która nie jest kryterium odróżniającym posiadanie samoistne od zależnego, ale sposób wykonywania władztwa nad nieruchomością. Wola posiadania jak właściciel ( animus possidendi ) oznacza wykonywanie faktycznego władztwa w takim zakresie, w jakim wykonuje je właściciel - przy czym swą wolę władania daną nieruchomością jak właściciel posiadacz samoistny musi objawiać na zewnątrz. Konieczne jest więc wykonywanie przez posiadacza, który - co jasne - właścicielem nie jest, czynności faktycznych wskazujących na samodzielny, rzeczywisty, niezależny od woli innej osoby stan władztwa”.

Dla istnienia posiadania samoistnego niezbędne jest faktyczne władanie rzeczą. Przy posiadaniu samoistnym odpowiadającym prawu własności oznacza to korzystanie z rzeczy w taki sposób jak właściciel ( vide: postanowienie Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt IV CSK 461/13 ).

Samoistne posiadanie musi trwać nieprzerwanie przez określony ustawą czas. Ciągłość posiadania ma dotyczyć nie w ogóle władztwa faktycznego nad rzeczą, lecz władztwa mającego charakter posiadania samoistnego.

Nabycie własności w drodze zasiedzenia w wypadku nieruchomości wynosi 20 lat, jeśli uzyskanie posiadania nastąpiło w dobrej wierze oraz 30 lat w wypadku złej wiary.

Dobra wiara posiadacza nie jest przesłanką nabycia własności nieruchomości. Możliwe jest zatem uzyskanie własności tego rodzaju rzeczy przez podmiot, który od samego początku zdawał sobie sprawę, że jego właścicielskie władanie rzeczą nie ma żadnej podstawy prawnej. Dobra wiara posiadacza ma natomiast wpływ na skrócenie wymaganego terminu zasiedzenia z 30 do 20 lat. Istotnym udogodnieniem dla posiadacza w tym zakresie jest to, że ocenie podlega dobra lub zła wiara w chwili uzyskania posiadania rzeczy. Stan świadomości władającego rzeczą po tym momencie nie ma już znaczenia. Niezbędne jest podkreślenie, iż miarodajny jest moment uzyskania posiadania samoistnego, a nie władania rzeczą w ogóle. Ma to znaczenie w sytuacjach, w których doszło do zmiany charakteru posiadania z zależnego na samoistne na skutek samodzielnych działań posiadacza - ocenie podlega wówczas właśnie chwila, w której doszło do takiej zmiany samoistnego ( vide:

K. Gołębiowski [w:] Kodeks cywilny, Komentarz, pod red. E. Gniewek., P. Machnikowskiego, Wyd. 6, Warszawa 2014 ).

Posiadaczem w dobrej wierze jest ten, kto błędnie przypuszcza, że nie jest właścicielem rzeczy, a w złej wierze pozostaje ten kto wie albo wiedzieć powinien, że prawo własności nie przysługuje jemu, lecz innej osobie ( vide: postanowienie Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej z dnia 11 marca 2009 r., sygn. akt I CSK 360/08 ).

Posiadaczem służebności jest ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, a korzystanie to ma cechy trwałości ( wyr. SN z 31.1.1967 r., III CR 270/66, OSN 1967, Nr 9, poz. 160 ).

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że w świetle postanowień przepisów art. 352 § 1 k.c., art. 292 k.c. i art. 172 k.c. możliwość nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie może być kwestionowana. Przepisy te określają możliwości nabycia przez zasiedzenie także służebności gruntowej związanej z posadowieniem na cudzym gruncie urządzeń, o których stanowi art. 49 k.c. wskazując na przesłanki tego nabycia, jak i podmioty, na rzecz których stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie może nastąpić. Z kolei dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej przez przedsiębiorstwo państwowe została potwierdzona w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego ( por.: uchwała z dnia 17.01.2003 r. , III CZP 79/02, OSNC z 2003 r., nr 11, poz. 142; wyrok z 31.05.2006 r., IV CKS 149/05, LEX nr 258681, postanowienie z dnia 8.09.2006 r., II CSK 112/06, LEX nr 193240; postanowienie z dnia 4 października 2006 r., II CSK 119/06, LEX nr 196515, uchwała z 7.10.2008 r., III CZP 89/09, LEX nr 458125; postanowienie

z 5.06.2009 r., I CSK 495/08, LEX nr 511975 ), jak też i w doktrynie. Posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu na podstawie art. 292 w zw. z art. 172 k.c. ( tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, Lex nr 1096048 ). Wskazać również należy, że Sąd Najwyższy dopuszcza możliwość zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu jeszcze przed nowelizacją kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja

2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw, która wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu ( zob. postanowienie SN z dnia 4 października 2006 r., II CSK 11/06, niepubl.; postanowienie SN z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, Biul. SN 2002, nr 11, s. 7; wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, Lex nr 258681; wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., V CSK 679/04, niepubl.; postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN 2006, nr 5, s. 11 ). W uchwale z dnia 07 października 2008 r. ( III CZP 89/08, Biul. SN 2008, nr 10, s. 7; Lex nr 458125 ) Sąd Najwyższy wskazał, że „przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305<sup>1</sup> -305<sup>1</sup> k.c. ) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa.

W niniejszej sprawie uprawnienia pozwanego wywodzone są od poprzednika prawnego. Przedsiębiorstwo państwowe zostało bowiem przekształcone w spółkę Skarbu Państwa. W związku z powyższym wszelkie jego prawa i obowiązki drogą sukcesji uniwersalnej przeszły na nowy podmiot, w tym prawo własności dotychczasowego i jednocześnie zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego.

Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów wyjaśnił w wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r., ( sygn. I CSK 333/07, OSNC-ZD 2009 D, poz. 97 ), że zasada jednolitego funduszu własności państwowej nie oznaczała, iż przedsiębiorstwo państwowe nie mogło wystąpić z roszczeniem na podstawie art. 231 § 1 k.c. w stosunku do nieruchomości znajdujących się w jego władztwie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano zgodnie, że wprawdzie ze względu na tę zasadę państwowa osoba prawna nie mogła przeciwstawić Skarbowi Państwa jakichkolwiek własnych uprawnień, jednakże w stosunkach zewnętrznych z osobami trzecimi miała pozycję taką jak właściciel. W konsekwencji wszelkie roszczenia, jakie powstawały ze względu na składniki mienia państwowego pozostające w zarządzie państwowej osoby prawnej, realizowała w imieniu własnym ta osoba. O ile więc w relacjach wewnętrznych między Skarbem Państwa a państwową osobą prawną posiadaczem samoistnym nieruchomości państwowej było zawsze państwo, o tyle z punktu widzenia relacji zewnętrznych przedsiębiorstwo państwowe, które władało oddaną mu w zarząd nieruchomością, powinno być uznawane za posiadacza samoistnego nieruchomości niezależnie od tego, czy była to nieruchomość państwowa. Expressis verbis pogląd ten znalazł wyraz w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 kwietnia 1966 r., I CR 80/66 ( OSNCP 1967, nr 2, poz. 24 ), w którym Sąd Najwyższy uznał, że chociaż posiadanie wykonywane przez jednostkę państwową stanowi - w myśl zasady wypowiedzianej w art. 128 § 1 k.c. - posiadanie państwowe, to jednak w wypadku, gdy jego przedmiot znajduje się w zarządzie państwowej osoby prawnej, na zewnątrz ta osoba prawna, a nie Skarb Państwa występuje - zgodnie z art. 128 § 2 k.c. - jako posiadacz. Przedsiębiorstwo państwowe mogło zatem występować z roszczeniem przewidzianym w art. 231 § 1 k.c., z tym, że, ze względu na zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, nabywana nieruchomość stawała się własnością państwową. Przedstawione rozumowanie, dotyczące posiadania samoistnego nieruchomości, wykonywanego przez przedsiębiorstwo państwowe w okresie obowiązywania art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu, można tym bardziej odnieść do posiadania w zakresie służebności odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu. Sąd Najwyższy podkreślił w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08 ( OSNC 2010, nr 1, poz. 15 ), że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Podobne stanowisko zajmował Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CSK 183/11 , postanowieniu SN z 23.09.2010 r. III CSK 319/09 , postanowieniu SN z 11.12.2008r. II CSK 314/08.

W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że uczestnik ( i jego poprzednicy prawni ) korzystali z trwałych i widocznych urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości będącej własnością wnioskodawczyni co najmniej od dnia 31 marca 1969 r., kiedy to został zakończony odbiór techniczny po remoncie w/w linii elektroenergetycznej. Również świadek A. B. – pracownik uczestnika zeznał, że linia ta powstała w 1969 r. Posiadanie to miało charakter samoistny, pracownicy uczestnika nie przypominali sobie, ażeby kiedykolwiek potrzebowali zgody na wejście na tę nieruchomość. Wnioskodawczyni nie kwestionowała samoistnego posiadania uczestnika. Uczestnik oraz jego poprzednicy prawni korzystali z nieruchomości wnioskodawczyni w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność gruntowa.

W konsekwencji, nawet jeśli by przyjąć, że uczestnik uzyskał posiadanie w złej wierze, to najpóźniej z dniem 31 marca 1999 r. zasiedział przedmiotową służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu ( a więc po trzydziestu latach ).

Wniosek o ustanowienie służebności przesyłu został złożony w dniu 25 czerwca 2014 r., a więc już po upływie okresu zasiedzenia tejże służebności.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżając je w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 510 § 2 k.p.c., przez nie wezwanie do udziału w postępowaniu - Skarbu Państwa,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego przez przyjęcie, że zasiedzenie na rzecz Skarbu Państwa stanowi tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy dla uczestnika,
3. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 128 k.c. i przyjęcie, że na skutek zmiany tego przepisu nastąpiło przeniesienie służebności przesyłu w zakresie linii energetycznej niskiego napięcia,
4. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału w skutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i wnioskowania.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości:

- ustanowienie na nieruchomości wnioskodawcy odpłatnej służebności przesyłu na rzecz uczestniczki postępowania polegającej na prawie do korzystania w celu przesyłu energii elektrycznej i konserwowaniu oraz naprawach tej linii na nieruchomości wnioskodawcy,
- zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwoty 92 800 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu,
- zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Alternatywnie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawę do dalszego prowadzenia Sądowi I instancji oraz zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, a w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik uczestnika postępowania wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie zasługuje na uwzględnienie zgłoszony w skardze apelacyjnej zarzut odnoszący się do charakteru prawnego posiadania, które winno prowadzić do zasiedzenia służebności. Rację ma skarżący, że twierdzeniu Sądu I instancji, że do zasiedzenia służebności gruntowej ma zastosowanie posiadanie samoistne przeczy uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r. ( sygn. akt III CZP 10/11) oraz pozostałe przywołane w uzasadnieniu apelacji orzeczenia. Okoliczność ta nie ma jednak żadnego znaczenia dla oceny zasadności zaskarżonego orzeczenia. Przyjęcie,

mniej rygorystycznych wymagań co do charakteru władztwa nad rzeczą prowadzącego do zasiedzenia służebności jak to sugeruje skarżący jest w istocie korzystniejsze dla strony pozwanej, inaczej mówiąc skoro w świetle ustaleń faktycznych poczynionych w przedmiotowej sprawie zaistniały podstawy do przyjęcia, że uczestnik postępowania władał nieruchomością wnioskodawczyni w jak posiadacz samoistny to z pewnością sposób w jaki sprawował swoje władztwo wypełnia wymogi posiadania zależnego.

Nie można zaakceptować również wynikającego z treści skargi apelacyjnej stanowiska, że w przedmiotowej sprawie uczestnik postępowania nie wykazał, iż Skarbu Państwa przeniósł na uczestnika lub poprzednika prawnego wszystkie nieruchomości i całą infrastrukturę przedsiębiorstwa. Przypomnieć należy, że z załączonych do akt sprawy dokumentów, których wnioskodawczyni skutecznie nie zakwestionowała wynika, że zarządzeniem numer (...) Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. wymienionemu przedsiębiorstwu przydzielone zostały składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w W. oraz, że z dniem 12 lipca 1993 r. nastąpiło przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w Ł. w spółkę akcyjną o nazwie Zakład (...) Spółka Akcyjna, na której rzecz nastąpiło przeniesienie składników mienia przedsiębiorstwa państwowego. Wskazany podmiot co również bezsporne jest poprzednikiem prawnym uczestnika postępowania - dniu 31 sierpnia 2010 r. majątek Zakładu (...) Spółka Akcyjna w wyniku przejęcia objął uczestnik. Uznając za bezsporne, że aktualnie pozwany jest posiadaczem urządzeń przesyłowych na nieruchomościach powódki, należy przyjąć, że korzysta z możliwości posiadania tych linii jako następcą wymienionych wyżej podmiotów. Przyjęcie innego niż zaprezentowane wyżej stanowiska naruszałoby treść przepisu art. 231 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego zestawienie wskazanego wyżej faktu użytkowania linii energetycznych przez uczestnika z przedstawionymi dowodami określającymi przebieg przekształceń podmiotowych przedsiębiorstw zajmujących się przesyłem i dostawami energii przy właściwym zastosowaniu wskazanego wyżej przepisu art. 231 k.p.c. upoważniało do ustalenia „ że dana służebność będącej przedmiotem sporu linii energetycznej była w sposób nieprzerwany przenoszona na kolejnych posiadaczy”. Powyższego stanowiska nie może podważyć okoliczność, że w poszczególnych okręgach energetycznych w Polsce powstawały różne podmioty zarządzające liniami przesyłowymi skoro, działalność uczestnika związana z przesyłem energii z pewnością wiąże się z następstwem działalności podmiotów wcześniej realizujących wskazane zadania. Trudno w tych okolicznościach zgodzić się z twierdzeniem, że w przedmiotowej sprawie nie zostało wykazane, iż jednocześnie z utworzeniem przedsiębiorstwa państwowego na mocy zarządzenie Ministra przemysłu Nr(...)doszło do faktycznego przekazania przez Skarb Państwa na rzecz poprzednika prawnego uczestnika linii i urządzeń przesyłowych, których część jest posadowiona na nieruchomości wnioskodawczyni. Przed powstałym w dniu 1 stycznia 1989 roku przedsiębiorstwem państwowym pod nazwą - „ Zakład (...) w Ł.” do w/w daty w obrocie prawnym i ekonomicznym funkcjonowało przedsiębiorstwo państwowe - (...) w W.. Przedsiębiorstwo to było podmiotem wielozakładowym. W jego skład wchodził m.in. Zakład (...) w Ł.. Zarządzał on częścią mienia będącego we władaniu Centralnego Okręgu(...). Z zarządzenia Nr (...) Ministra Przemysłu w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że nowe przedsiębiorstwo - Zakład (...) w Ł. zostało utworzone na bazie tej części majątku Centralnego Okręgu (...), które było w zasobach Zakładu (...). Powyższą okoliczność potwierdza również decyzja z 19 stycznia 1995 r.

W uzupełnieniu powyższych argumentów wskazać jeszcze należy, że podstaw do przyjęcia ciągłości posiadania należy upatrywać również w przepisie art. 348 k.c. Przenoszenie posiadania następuje nie tylko przez wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzanie rzeczą, jak również wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą. Jest to wówczas jednoznaczne z wydaniem samej rzeczy. Za przejściem posiadania (jego konstrukcją i ciągłością) może przemawiać nawet symboliczne przekazanie posiadania. Przymiot posiadania służebności na każdym etapie jest uzewnętrzniony przez przedsiębiorstwo przesyłowe poprzez akty faktycznego władztwa. Są nimi nieprzerwane i ciągle dostarczanie energii elektrycznej przy wykorzystaniu linii i urządzeń przesyłowych, ich konserwacja oraz okresowe oględziny i przegląd stanu technicznego posiadanych urządzeń (por. np. postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie wydane w sprawie sygn.. akt II Ca 1204/14). Podnieść należy, że posiadanie służebności nie wymaga nieprzerwanych, permanentnych aktów władczych. Dotyczy to również służebności przesyłu oraz służebności nieruchomości odpowiadającej treścią służebności przesyłu (por. nr wyrok SN z 31.05.2006 roku, IV CSK 149/2005, opubl. w Lex Polonica Nr 409449 i wyrok SA w Łodzi z 19.04.2013 roku, I ACa 1356/12, Lex Nr 1313323).

Powyższa argumentacja stanowi również dostateczną podstawę do nieuwzględnienia zgłoszonego w apelacji zarzutu naruszenia przepisu art. 510 k.p.c. Brak bowiem było podstaw do wezwania do udziału w sprawie Skarbu Państwa. Pogląd powyższy znajduje swoje zastosowanie tak w przypadku gdyby przyjąć jak to czyni Sąd pierwszej instancji, że do zasiedzenia przedmiotowej służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu doszło najpóźniej z dniem 31 marca 1999 r. (które stanowisko Sąd Okręgowy w pełni podziela) jak i gdyby uznać, że zasiedzenie nastąpiło przed tą datą (w okresie gdy linia energetyczna stanowiła własności Skarbu Państwa). W ocenie Sądu Okręgowego nie ma żadnych powodów natury faktycznej lub jurydycznej aby zakwestionować w przedmiotowej sprawie teoretyczne założenie, że przy wyodrębnieniu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego a następnie w związku ze zmianami właścicielskimi opisanymi wyżej jednym ze składników wyodrębnionego (a następnie przeniesionego ostatecznie na rzecz uczestnika postępowania) majątku była służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Jednocześnie podnieść należy, że w przedmiotowej sprawie Skarb Państwa niewątpliwie wyzbył się posiadania linii przesyłowej i tym samym zaniechał korzystania z nieruchomości powódki co wyklucza uznanie go za zainteresowanego w rozumieniu przepisu art. 510 k.p.c.

Wydając zaskarżone orzeczenie Sąd pierwszej instancji nie naruszył również przepisu art. 128 k.c. Przypominając powołany przez Sąd pierwszej instancji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2009 r., (sygn. I CSK 333/07, OSNC-ZD 2009 D, poz. 97), wskazać należy, że zasada jednolitego funduszu własności państwowej nie wykluczała możliwości wystąpienia przez przedsiębiorstwo państwowe z roszczeniem na podstawie art. 231 § 1 k.c. w stosunku do nieruchomości znajdujących się w jego władztwie skierowanym przeciwko osobom trzecimi. W przedmiotowej sprawie oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu stanowi konsekwencję uznania, że prawo to powstało w drodze zasiedzenia a jak wskazano powyżej okoliczność czy zasiedzenie w myśl zasady wypowiedzianej w art. 128 § 1 k.c. nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa czy na rzecz innego podmiotu nie ma dla rozstrzygnięcia wniosku większego znaczenia.

Nie można również zgodzić się ze skarżącym, że rozstrzygając wniosek, Sąd Rejonowy powinien mieć na względzie, że w razie stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu konieczne jest określenie jej rodzaju, zakresu, oraz sposobu wykonywania, a także oznaczenia szlaku (miejsca) usytuowania urządzeń z powołaniem się na mapę sporządzoną według zasad obowiązujących przy oznaczaniu nieruchomości w księgach wieczystych, opatrzoną klauzulą właściwego organu do spraw ewidencji gruntów i budynków stwierdzającą, iż jest przeznaczona do dokonywania wpisów w księdze wieczystej. Wskazany pogląd choć uzasadniony co do zasady nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie. Powyższe czynności Sąd Rejonowy podejmie bowiem rozstrzygając ewentualny wniosek o zasiedzenie służebności. W przedmiotowej sprawie – skoro o zasiedzeniu należało rozstrzygnąć jako o przesłance decydującej o zasadności wniosku wystarczające było ustalenie przez Sąd pierwszej instancji, że ograniczone prawo rzeczowe, którego ustanowienia odpłatnie domagała się wnioskodawczyni powstało na skutek zasiedzenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu skargi apelacyjnej.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie przepisu art. 520 § 3 k.p.c. zasądzając od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania koszty związane z zastępstwem procesowym w postępowaniu apelacyjnym ustalone według norm przepisanych.

SSO P. Hochman SA w SO G. Ślęzak SSO P. Lasoń

Na oryginale właściwe podpisy